

Benelux-strategie van de Landesregierung Noordrijn-Westfalen

Inhoudsopgave

<u>Benelux-strategie van de Landesregierung</u>	1
<u>Noordrijn-Westfalen</u>	1
<u>Inhoudsopgave</u>	2
<u>1. Inleiding</u>	3
<u>2. Juridische, institutionele en politieke grondslagen voor de samenwerking met het Benelux-gebied</u>	3
<u>3. Stand van zaken van de huidige samenwerking</u>	4
<u>4. Doelstellingen van de Benelux-strategie</u>	6
<u>5. Thema's en actieterreinen voor samenwerking met de Benelux-staten</u>	7
(1) <u>Economie</u>	7
(2) <u>Verkeer, infrastructuur en logistiek</u>	8
(3) <u>Arbeidsmarkt, grensarbeiders, erkenning van getuigschriften en diploma's</u>	9
(4) <u>Energie en klimaatbescherming</u>	10
(5) <u>Hogescholen, onderzoek en innovatie</u>	12
(6) <u>Veiligheid, politieke samenwerking, rampenbestrijding en justitie</u>	13
(7) <u>Demografische veranderingen, bevolkingsvermindering en migratie en integratie</u>	15
(8) <u>Planning en ruimtelijke ordening</u>	17
(9) <u>Cultuur, media en taal</u>	18
(10) <u>Milieu en natuurbescherming, landbouw en consumentenbescherming, veterinaire aangelegenheden</u>	19
(11) <u>Gezondheid</u>	20
(12) <u>Steunprogramma's INTERREG VA</u>	20
<u>6 Implementeringsstappen in het kader van de samenwerkingsstructuren tussen Noordrijn-Westfalen en het Benelux-gebied</u>	21
<u>Bijlage</u>	24
<u>Structuren van samenwerking tussen NRW en de Benelux-staten</u>	24

1. Inleiding

Noordrijn-Westfalen vormt samen met de buurlanden Nederland, België en Luxemburg een Europese regio met een uniek economisch potentieel, interactiedichtheid en culturele diversiteit. Een regio waar 45 miljoen mensen op een oppervlakte van zowat 100.000 km² wonen en met een jaarlijks bruto binnenlands product van bijna 1,6 miljard euro.

De Benelux-staten spelen van oudsher een voortrekkersrol bij de Europese integratie. Ze vertegenwoordigen de drie oprichtende landen van de Europese Economische Gemeenschap. Op hun grondgebied zijn het grootste deel van de instellingen van de Europese Unie en talrijke andere VN- en internationale organisaties gevestigd. Nederland, België en Luxemburg hebben met de Benelux Unie al heel vroeg veel stappen voor de Europese integratie voorbereid en getoetst. Langs de Duits-Nederlandse grens werd in 1958 de eerste Euregio opgericht.

Alleen al wegens zijn geografische ligging, omvang en economische kracht heeft Noordrijn-Westfalen altijd actief het Europese integratieproces ondersteund en een jarenlange, intense samenwerking met zijn westelijke buurlanden opgebouwd. Noordrijn-Westfalen profiteert in aanzienlijke mate van deze nauwe samenwerking. Toch is er nog veel, onbenut potentieel. Dit geldt voor nagenoeg alle aspecten van het beleid van de deelstaat. Daarom vormt de samenwerking met Nederland, België en Luxemburg een taak voor alle ressorts van de Landesregierung.

2. Juridische, institutionele en politieke grondslagen voor de samenwerking met het Benelux-gebied

De samenwerking van de deelstaat Noordrijn-Westfalen met Nederland, België en Luxemburg is gebaseerd op een hele reeks akkoorden en overeenkomsten die de voorbije decennia met de regeringen van die landen en de Belgische Gewesten en Gemeenschappen evenals met de Benelux Unie werden gesloten. De belangrijkste zijn:

- De oprichting van het allereerste grensoverschrijdende samenwerkingsverband (van de EUREGIO met zetel in Gronau in 1958) evenals van de Euregio Rijn-Waal (1971 resp. 1978), de Euregio Maas-Rijn (1976) en de Euregio Rijn-Maas-Noord (1978);
- De Overeenkomst van Isselburg-Anholt tussen Noordrijn-Westfalen, Nedersaksen, de Bondsrepubliek Duitsland en het Koninkrijk der Nederlanden over grensoverschrijdende samenwerking van 23 mei 1991 evenals de

Overeenkomst van Mainz met de Belgische Gewesten en Gemeenschappen over hetzelfde thema van 08 maart 1996;

- Diverse overeenkomsten en gemeenschappelijke verklaringen samen met de Belgische Gewesten en Gemeenschappen over de nabuurschapssamenwerking sinds 1990;
- Talrijke technische akkoorden, overeenkomsten en verklaringen met accenten op het vlak van de klimaatbescherming, het milieu, de natuurbescherming, de economie, het onderwijs, de wetenschap, de binnenlandse veiligheid en justitie;
- De intentieverklaring van de ministers-presidenten resp. premiers van Nederland, België, Luxemburg en Noordrijn-Westfalen over de nauwere samenwerking in het kader van de Benelux Unie van 09 december 2008.

Sinds 1989 wordt de grensoverschrijdende samenwerking in het kader van INTERREG A-programma's van de EU gestimuleerd.

In het coalitieakkoord over de vorming van de Landesregierung in de legislatuurperiode 2012-2017 worden de betrekkingen met het Benelux-gebied als belangrijke hoeksteen van het Europees beleid van Noordrijn-Westfalen genoemd, waarvoor met de partners aan beide kanten van de grens een strategische aanpak moet worden ontwikkeld. Het onderhavige werkstuk strekt hiertoe.

3. Stand van zaken van de huidige samenwerking

De samenwerking van Noordrijn-Westfalen met Nederland, België en Luxemburg is nauwer dan ooit tevoren. Deze samenwerking vindt plaats op uiteenlopende politieke en overheidsniveaus en tussen een groot aantal particuliere actoren (zie ook de lijst van de grensoverschrijdende structuren in de bijlage).

Tussen de Landesregierung van Noordrijn-Westfalen en de regeringen van Nederland, België en Luxemburg evenals de Belgische Gewesten en Gemeenschappen vinden ontmoetingen over bilaterale samenwerking op kabinets- en technisch niveau plaats. Sinds 2008 werkt de Landesregierung van Noordrijn-Westfalen ook intenser met de Benelux Unie samen. De politieke en technische uitwisseling is zeer intensief. Op vele beleidsterreinen werden er werkgroepen tussen de regeringen en besturen evenals in het kader van de Benelux Unie opgericht. De Nederlandse regering werd het met het "GROS-Initiatief" (Grensoverschrijdende Samenwerking) als partner met Noordrijn-Westfalen over gemeenschappelijke thema's eens. Het Nederlandse consulaat-generaal in Düsseldorf, het Belgische consulaat-generaal in Keulen, de ambassades van Nederland, België en Luxemburg in Berlijn en de Duitse ambassades in Den Haag, Brussel en Luxemburg en het secretariaat-generaal van de Benelux Unie zijn belangrijke partners van de Landesregierung bij de concretisering van de samenwerking.

Een tot twee keer per jaar ontmoeten de Regierungspräsidenten van Keulen, Düsseldorf en Münster de commissarissen van de Koning van de Nederlandse grensprovincies Limburg, Gelderland en Overijssel om administratieve en technische vraagstukken van de grensoverschrijdende samenwerking te bespreken (de zogenaamde 3+3-ontmoetingen).

De grensoverschrijdende samenwerking wordt op doorslaggevende wijze gedragen door de vier Euregio's en hun leden, met deelname van Noordrijn-Westfalen. Drie ervan (Euregio Gronau, Euregio Rijn-Waal en Euregio Rijn-Maas-Noord) werken bilateraal met Nederland samen en een (de Euregio Maas-Rijn) trilateraal met België en Nederland. Via hen zijn ook de gemeenten aan beide kanten van de grens bij de samenwerking met de buurlanden betrokken. De Euregio's vervullen een hoofdrol bij de implementering van de INTERREG-programma's.

Ook los van de Euregio's bestaat er op vele plaatsen langs de Duits-Belgische en Duits-Nederlandse grens een nauwe samenwerking tussen de tussengemeentelijke samenwerkingsverbanden of intercommunales enerzijds of tussen de gemeenten aan beide zijden van de grens anderzijds ten aanzien van praktische vraagstukken die onder de gemeentelijke bevoegdheden vallen, o. a. planning, verkeer, milieu- en natuurbescherming, openbaar vervoer, grensoverschrijdende industrieterreinen en ambachtelijke zones, bevordering van het toerisme, enz.

Een nauwe grensoverschrijdende samenwerking bestaat ook tussen de kamers van koophandel en de bedrijfsverenigingen, de milieu-, consumentenbeschermings-, culturele en wetenschappelijke organisaties evenals de hogescholen en onderwijsinstellingen. Ze treden op als bemiddelaar, coördinator en knooppunt van de bilaterale en grensoverschrijdende samenwerking. Een groot aantal bedrijven in Noordrijn-Westfalen onderhoudt commerciële relaties in Nederland, België en Luxemburg. Ze worden hierbij ondersteund door o. a. de Duits-Nederlandse handelskamer, Debelux, de regionale kamers van ambachten en neringen en kamers van koophandel en industrie en NRW.International. NRW.Invest helpt ondernemingen uit de buurlanden bij investeringen in Noordrijn-Westfalen.

De samenwerking met de Benelux-landen wordt in hoge mate door de meest uiteenlopende ontmoetingen tussen mensen gedragen. Reizen naar de buurlanden voor ontspanning en vrijetijdsactiviteiten, voor het bezoek aan culturele of sportevenementen, om inkopen te doen en om vrienden te ontmoeten, behoren al lang tot het dagelijkse leven van de mensen. Er is veel engagement van burgers bij de relaties met de Benelux-landen. Vaak uit dit zich in het verenigingsleven. Tussen Noordrijn-Westfalen en de Benelux-landen bestaan 93 partnerships tussen steden, waarvan 57 met Nederland, 33 met België en 3 met Luxemburg.

De samenwerking met de drie westelijke buurlanden van Noordrijn-Westfalen verloopt overwegend zeer intens en in een geest van vertrouwen. Wegens de

verschillende staatsstructuur van de drie Benelux-landen is ze af en toe echter nogal ingewikkeld. Vooral in België is er door de staatshervormingen een groot aantal overheidsinstanties ontstaan met bevoegdheden die voor buitenstaanders niet altijd gemakkelijk te onderscheiden zijn. Nederland maakt een proces van decentralisatie van de overheid door dat een verschuiving van de bevoegdheden naar de provincies en gemeenten met zich brengt. Dit vereist een pragmatische aanpak bij de samenwerking. Gezien de Duitse federale bevoegdheid is ook de speelruimte van de Landesregierung op enkele beleidsterreinen beperkt.

Altijd weer duiken er ook verschillen in mentaliteit en culturele gebruiken in onze buurlanden op, die in de contacten met de partners moeten worden overbrugd. Op enkele terreinen is er ook concurrentie tussen de Nederlandse, Belgische en Luxemburgse burens en die moet rekening houdend met de gemeenschappelijke belangen worden getoetst.

4. Doelstellingen van de Benelux-strategie

Met deze Benelux-strategie streeft de Landesregierung naar de volgende doelstellingen:

1. Nederland, België, Luxemburg en Noordrijn-Westfalen moeten verder naar elkaar toe groeien tot een gemeenschappelijke economische, milieu-, kennis- en culturele ruimte Noordwest-Europa, opdat de kansen en het potentieel van hun centrale ligging, de grote economische kracht, het hoge onderwijsniveau en de bevolkingsdichtheid van die ruimte kunnen worden gebruikt om de welvaart en de werkgelegenheid te verhogen en de levensomstandigheden van de hier wonende burgers te verbeteren.
2. De nog bestaande - zichtbare en onzichtbare - hindernissen aan de grenzen voor het aangaan van een dienstverband en voor het bezoek aan onderwijsinstellingen in het buurland, voor de handel in goederen en diensten, voor de wederzijdse ondersteuning bij rampenbestrijding, in de gezondheidssector, in de natuur- en milieubescherming, voor de culturele uitwisseling en het onderhouden van tussenmenselijke contacten moeten verder worden afgebouwd. De staatsgrenzen mogen voor de mensen niet duidelijker merkbaar zijn dan de gewone bestuurlijke grenzen.
3. Noordrijn-Westfalen wil de kansen en het potentieel van een nauwere, op arbeidsverdeling gestoelde samenwerking met zijn westelijke buurlanden - onder andere op het vlak van de economie, de wetenschap, het onderwijs, de arbeidsmarkt, het verkeer, de veiligheid, de gezondheid, het milieu en de energievoorziening - beter benutten en voor de burgers bruikbaar maken. Waar nog concurrentie bestaat, moet die in toenemende mate voor samenwerking

plaats maken, vooral in derde landen, waar een ongecoördineerd of tegen elkaar gericht optreden ten nadele van alle Noordwest-Europeanen is.

4. Noordrijn-Westfalen wil tot de vorming van een sterker gevoel van saamhorigheid en verstandhouding met de westelijke buurlanden bijdragen. Daarbij moet worden aangeknoopt bij de gemeenschappelijke historische en culturele wortels van onze Europese regio.
5. Noordrijn-Westfalen wil met zijn westelijke burens bij het Europees beleid en de internationale samenwerking beter coöpereren om gemeenschappelijke belangen beter te identificeren en efficiënter te behartigen.

5. Thema's en actieterreinen voor samenwerking met de Benelux-staten

Via de samenwerking met de Benelux-burens wordt gezocht naar concrete oplossingen voor de veelzijdige problemen in onze regio. Daarom staan technische beleidsactiviteiten op de voorgrond.

(1) Economie

Noordrijn-Westfalen wikkelt meer dan 20% van zijn totale buitenlandse handel met de drie Benelux-landen af. Dat is meer dan de handel met het volledige Aziatische continent. Daarmee zijn Nederland en België de eerste respectievelijke vierde handelspartner van de deelstaat Noordrijn-Westfalen. Meer dan 5% van het bruto binnenlands product van onze deelstaat wordt naar de Benelux geëxporteerd. Meer dan de helft van alle directe buitenlandse investeringen in Noordrijn-Westfalen komt van ondernemingen met een zetel in Nederland, België of Luxemburg.

Het Land Noordrijn-Westfalen ondersteunt gericht de vestiging van nog meer bedrijven uit de Benelux in Noordrijn-Westfalen. Reclame voor vestiging en formats voor evenementen zoals seminars voor investeerders in de Benelux-landen en ontmoetingsevents in Noordrijn-Westfalen dragen bij tot de verruiming en consolidering van de intensieve economische betrekkingen.

Een dergelijke uitgebreide economische samenwerking is echter niet vanzelfsprekend maar moet intensief worden onderhouden en verder worden uitgebouwd. Kleine en middelgrote ondernemingen, vooral handwerk- en dienstverlenende bedrijven, hebben vaak moeite met het uitbouwen van commerciële relaties met onze buurlanden, omdat ze te weinig de respectieve wensen en mentaliteit van de klanten kennen, onvoldoende met de aanbestedingsprocedures vertrouwd zijn of gewoon niet over de vereiste talenkennis beschikken. Daarom blijft het een belangrijke taak voor de bevordering van de buitenlandse handel door de deelstaat en de kamers van koophandel om met name

de middenstandsondernemingen te ondersteunen bij de uitbouw van economische betrekkingen met de Benelux-buren en reclame te maken voor Noordrijn-Westfalen als vestigingsplaats. Met een middenstandsinitiatief Benelux - Noordrijn-Westfalen moeten de verschillende activiteiten en het adviserings- en stimuleringsaanbod van Noordrijn-Westfalen worden gebundeld en samengebracht om de markttoegang van handwerkbedrijven en ondernemingen uit Noordrijn-Westfalen in het Benelux-gebied gemakkelijker te maken. Met name de kamers van koophandel zijn op degelijke partners aan de overzijde van de grens aangewezen. De grensoverschrijdende oriëntatie van de clusteractiviteiten van Noordrijn-Westfalen worden almaar belangrijker. Op derde markten kan een gemeenschappelijk optreden van Noordrijn-Westfaalse, Nederlandse, Belgische en Luxemburgse organisaties ter bevordering van de buitenlandse handel zinvol zijn.

(2) Verkeer, infrastructuur en logistiek

Nu reeds beschikken Noordrijn-Westfalen en zijn burens over een van de dichtste verkeersnetwerken van Europa. Hier bevinden zich centrale knooppunten van Europese verkeersassen.

Noordrijn-Westfalen handelt het overgrote deel van zijn goederenverkeer naar en van bestemmingen buiten Europa af via de ZARA-zeehavens (Zeebrugge, Antwerpen, Rotterdam en Amsterdam) en de binnenhavens. De economie van Noordrijn-Westfalen is daarom aangewezen op optimale verkeersverbindingen met de Nederlandse en Belgische havens en op een sterke logistieke infrastructuur in het hinterland. Het spoorvervoer moet in de toekomst een veel grotere betekenis krijgen.

In het grensoverschrijdende wegverkeer konden de voorbije jaren belangrijke hiaten worden gedicht resp. worden momenteel verbindingen aangelegd. Een ander doel van de samenwerking tussen Noordrijn-Westfalen en de Benelux-landen is de optimalisering van de grensoverschrijdende verkeersstromen door een verbeterde informatieverstrekking aan de verkeersdeelnemers aan beide zijden van de grens. Er dient nog een en ander te worden ondernomen bij het grensoverschrijdende openbaar vervoer, want dat is zeer belangrijk voor de mobiliteit van gekwalificeerde arbeidskrachten en daardoor het naar elkaar toe groeien van de arbeidsmarkten.

Ondanks het dichte verkeersnetwerk zijn de landen niet in staat in de toekomst aan de voortdurend stijgende vraag in het vervoer van personen en in het bijzonder goederen tegemoet te komen. De mobiliteit en de logistiek moeten in de toekomst zeker centraal staan bij de samenwerking tussen Noordrijn-Westfalen en zijn burens.

Tot de belangrijkste verkeersprojecten die de komende jaren op Noordrijn-Westfalen, Nederland en België betrekking hebben, behoren de uitbouw van de Betuwelijn van de Nederlandse grens naar Oberhausen en de "Ijzeren Rijn", die nodig is voor de ontlasting van het wegtransport en een betere verbinding tussen het gebied van Rijn-

Ruhr en de haven van Antwerpen. Hiervoor komt aan Duitse zijde echter enkel een traject langs de autoweg A52 in aanmerking.

De samenwerking met de Benelux-buren bij de verdere ontwikkeling van het trans-Europese vervoersnetwerk (TEN-T) - ook gecombineerd met het Europese stimuleringsbeleid op dit vlak (Connecting Europe) - zal toenemend aan belang winnen. Hieronder valt ook de uitwerking van overkoepelende regelingsstrategieën op het vlak van het verkeersmanagement.

Bij het luchtverkeer is een betere afstemming tussen de Duitse, Nederlandse, Belgische en Luxemburgse luchthavens wenselijk.

(3) Arbeidsmarkt, grensarbeiders, erkenning van getuigschriften en diploma's

De vier basisvrijheden van de Europese binnenmarkt creëerden de voorwaarden waardoor de mensen, vooral in de grensregio's, zonder beperkingen aan de overkant van de grens beroepsbezigheden kunnen uitoefenen. Door de demografische veranderingen en het tekort aan vakmensen kijkt men almaar vaker naar de arbeidsmarkt aan de andere kant van de grens. Ondanks de afschaffing van de juridische hindernissen bestaan er echter nog altijd talrijke praktische problemen die veel mensen weerhouden van een beroepsactiviteit in het buitenland of die verhinderen dat werknemers uit het buitenland bij een Noordrijn-Westfaalse onderneming aan de slag gaan. Daartoe behoren ingewikkelde socialeverzekerings- en fiscale regelingen, mentaliteitsverschillen en taalbarrières, maar ook de vaak ontbrekende erkenning van getuigschriften en diploma's en de gebrekkige informatie en de onwetendheid over de levens- en arbeidsomstandigheden aan de andere kant van de grens.

Omdat het socialezekerheidsrecht en het belastingbeleid grotendeels een bevoegdheid van de federale overheid zijn, kan het Land Noordrijn-Westfalen hier maar indirect - bv. via de Bundesrat - aan de opruiming van de hindernissen meewerken. Het komt erop aan de aanwezige speelruimte te benutten. De Landesregierung werkt bovendien actief aan een beter informatieaanbod voor de grensarbeiders. Op het portaal voor grenspondelaars, een contactpunt voor grensarbeiders in de Duits-Nederlandse grensregio, kunnen de burgers zich over juridische en praktische aspecten van de grensoverschrijdende arbeidsmarkt informeren en contactpersonen voor hun concreet probleem vinden. Het portaal dient als platform voor de bilaterale uitwisseling van informatie en ervaringen in het grensgebied en helpt de betrokkenen om hun weg te vinden in de ingewikkelde structuur van staatsverdragen, belastingssystemen en socialezekerheidsstelsels. Dit portaal werd geüpdatet en staat nu op een gemeenschappelijke webpagina van de Benelux. Naast de mogelijkheid om zich via het internet te informeren zijn echter ook persoonlijke adviserende gesprekken belangrijk. Noordrijn-Westfalen zal daarom

blijven ijveren voor het behoud en de uniforme uitbouw van de consultatiebureaus voor grensarbeiders langs de grens.

Getuigschriften en diploma's kunnen een hindernis voor grensoverschrijdend werken zijn, wanneer ze niet worden erkend of wanneer voor een bepaalde beroepsactiviteit een praktische beroepsopleiding vereist is, maar een vergelijkbare kwalificatie in het land van herkomst zonder praktijkstage op school werd verworven of zelfs aan een hogeschool werd behaald. Om de "exclusiviteit" van de verschillende onderwijssystemen als hindernis te overwinnen, is er een procedure nodig waarmee de onderwijsprestaties en getuigschriften en diploma's kunnen worden beoordeeld en gebruikt. In mei 2013 keurde de Landtag unaniem de Wet betreffende de vaststelling van de gelijkwaardigheid van buitenlandse beroepskwalificaties in Noordrijn-Westfalen (Berufsqualifikationsfeststellungsgesetz NRW - BQFG-NRW) goed. Deze wet regelt voor meer dan 160 beroepen een uniforme procedure voor de erkenning van de kwalificatie. De Landesregierung van Noordrijn-Westfalen begeleidt de omzetting van deze wet met adviesverlening in de hele deelstaat. De wet verbetert de mobiliteit van vakmensen en de inhoud is identiek aan de Duitse federale wet inzake erkenning, die voor de beroepen met het tweeledige systeem van praktijk en theorie en de professionele bij- en nascholing wordt toegepast. Ten aanzien van de consumenten- en patiëntenbescherming moet de herziene versie van de EU-Richtlijn betreffende de erkenning van beroepskwalificaties via afgestemde bestuurlijke samenwerking tot verbeteringen leiden. In het bijzonder een passende gegevensuitwisseling moet preventief tot crisisbeheersing bijdragen.

Op basis van de politieke verklaring van de regeringen van de Benelux-landen en van Noordrijn-Westfalen over de uitwerking van een nauwere samenwerking van 09 december 2008 hebben de Duitstalige Gemeenschap van België, het Groothertogdom Luxemburg, het Koninkrijk der Nederlanden en Noordrijn-Westfalen in 2009 en 2010 hun goede relaties ook op het vlak van het onderwijs geïntensiveerd. Dankzij gemeenschappelijke verklaringen over de wederzijdse erkenning van getuigschriften en diploma's en rechten op primair en secundair niveau worden de onderwijsbiografieën in die buurlanden vergemakkelijkt. Een schoolwissel tussen de landen kan direct via de respectieve schooldirectie die de nieuwe scholier opneemt, worden gestart.

(4) Energie en klimaatbescherming

Noordrijn-Westfalen, Nederland, België en Luxemburg volgden de laatste decennia telkens eigen nationale strategieën op het vlak van het energiebeleid. Die vonden hun neerslag in specifieke energiebevoorradingsstructuren met zeer verschillende aandelen steenkool, gas, kernenergie en hernieuwbare energiebronnen voor de stroomopwekking. De Europese binnenmarkt voor energie en het klimaatbeschermingsbeleid van de EU, de Duitse kernuitstap en vooral de daarmee

gepaarde gaande uitbouw van de hernieuwbare energie hebben nu ook de energiemarkt in Noordwest-Europa in beweging gezet.

Noordrijn-Westfaalse, Nederlandse, Belgische en Luxemburgse elektriciteitsbedrijven zijn almaar internationaler geworden, verwierven aandelen in energiebedrijven in de buurlanden en investeerden in krachtcentrales aan de andere kant van de grens. Alle landen moeten aanzienlijk in de uitbouw van hernieuwbare energie, in energiebesparingstechnologie en in de verhoging van de energie-efficiëntie investeren. Omdat hernieuwbare energie doorgaans niet in de traditionele fossiele krachtcentrales maar decentraal wordt opgewekt, worden er aan de uitbouw van het leidingnet op alle niveaus hoge eisen gesteld. Verder zal de vraag naar de grensoverschrijdende terbeschikkingstelling van capaciteit tijdens perioden waarin de hernieuwbare energiebronnen nog niet de elektriciteitsbehoeften kunnen dekken, of na de uitwisseling van elektriciteit tussen de landen een almaar grotere rol spelen. Bovendien is het ontwikkelen en inzetten van moderne opslagtechnologie een belangrijke voorwaarde voor de versnelde overstap op hernieuwbare energiebronnen.

De nieuwe uitdagingen van het energiebeleid vereisen een nauwere samenwerking met de buurlanden in de Benelux zowel op strategisch vlak als voor de praktische implementering. Daardoor wordt het energiebeleid meer nog dan vroeger een thema van de samenwerking met de Benelux. De gemeenschappelijke planning van locaties voor de stroomopwekking en van leidingtrajecten (grensoverschrijdende trajecten voor midden- en hoogspanning en verbindinglijnen) wordt noodzakelijk net als de samenwerking bij de ontwikkeling en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen voor meer klimaatbescherming en klimaataanpassingsmaatregelen op basis van actuele geodata van de besturen.

Een ander gebied voor de samenwerking zou het gemeenschappelijke onderzoeken en testen van de CO²-invanging en het daaropvolgende hergebruik voor CO²-intensieve industriële productieprocessen en de daaruit voortvloeiende perspectieven kunnen zijn.

(5) Hogescholen, onderzoek en innovatie

In Nederland, België, Luxemburg en Noordrijn-Westfalen bestaat een grote diversiteit aan hogescholen, niet-universitaire onderzoeksinstituten en onderzoeksbedrijven die op enkele domeinen tot de wereldtop behoren. Bijna nergens anders ter wereld heeft het academische en onderzoekslandschap een dergelijke unieke dichtheid en kwaliteit. Nu reeds zijn er talrijke grensoverschrijdende samenwerkingsprojecten voor onderzoek en tussen hogescholen. Hun potentieel kan in het voordeel van alle betrokkenen nog aanzienlijk worden uitgebreid. De samenwerking met de Benelux-staten wordt voortaan op het vlak van het onderzoek volgens de onderzoeksstrategie "Fortschritt NRW" georiënteerd om op die manier effectief een beleid voor duurzame groei en werkgelegenheid te voeren. Op Europees niveau kan dit ook leiden tot het mee vorm geven van het Europese onderzoeks- en innovatiebeleid en tot een actieve beïnvloeding van Europese doelstellingen en structuren in het belang van de

eigen duurzaamheidsstrategie. Het kader voor de samenwerking met Nederland werd vastgelegd in de gemeenschappelijke verklaring van de ministers van economie en wetenschap van de beide landen van 17 april 2008. Deze activiteiten worden door een bilaterale taskforce "innovatie" begeleid. In het huidige overleg staan de in beide landen bestaande clusterstrategieën centraal. Een goed voorbeeld van de trinationale samenwerking tussen België, Nederland en NRW is met name de ontwikkeling van de grensoverschrijdende technologieregio in de driehoek Eindhoven-Leuven-Aken (TTR-ELAt) met de beide succesvolle Interreg-projecten "Top-Technologie-Cluster" (TTC) en grensoverschrijdend innovatiefonds (GCS).

Het aantal studenten uit Noordrijn-Westfalen aan de hogescholen in de Benelux-staten is de voorbije jaren sterk gestegen en zal door het dubbele baccalaureaat 2013 vermoedelijk nog stijgen. Omgekeerd stagneert de belangstelling van jonge mensen uit de Benelux-landen voor een studie aan de Noordrijn-Westfaalse hogescholen, onder meer door de dalende kennis van het Duits, op een in vergelijking laag niveau. Een studie in het buitenland verbetert niet alleen de kansen op de arbeidsmarkt maar verruimt ook de horizon van de studenten. Een intensivering van de samenwerking tussen de Noordrijn-Westfaalse hogescholen en die in de Benelux-landen moet in aansluiting op de Bolognaverklaring tot een verhoging van de wederzijdse mobiliteit bijdragen, bijvoorbeeld door de uitbouw van nog meer gemeenschappelijke studierichtingen.

(6) Veiligheid, politieke samenwerking, rampenbestrijding en justitie

Bij het thema veiligheid is de noodzaak van een diepgaandere en voortdurende grensoverschrijdende samenwerking evident: De gevaren als gevolg van de criminaliteit, in het wegverkeer of door natuurrampen stoppen immers niet aan grenzen.

Op grond van het verdrag tussen de Bondsrepubliek Duitsland en België over de samenwerking van de politiediensten en van het Duits-Nederlands Politieverdrag werken de politiediensten sinds enige tijd nauw en in een geest van vertrouwen grensoverschrijdend samen. Een voorbeeldrol speelt hierin het "Euregionaal Politie-informatie- en -coördinatiecentrum (EPICC)" in Heerlen. Er is een behoefte om met name de samenwerking bij de praktische coöperatie voort te zetten, bij gemeenschappelijke operaties (ook grootschalige interventies), de betere bestrijding van bepaalde grensoverschrijdende vormen van criminaliteit, de gemeenschappelijke politietechnologie of op het vlak van de opleiding en de bijscholingen. In het bijzonder in het kader van de multilaterale samenwerking met de Benelux Unie is hier nog ruimte voor verbeteringen. Ook een uitwisseling van strategische en operationele inlichtingen ontbreekt nog bij de grensoverschrijdende politie-samenwerking. Bovendien bestaat er belangstelling voor de discussie of er in de plaats van een Euregionaal politie-informatie- en -coördinatiecentrum behoefte is aan de oprichting

van een gemeenschappelijk centrum met deelneming van de federale overheid (Bundespolizei, douane, Bundeskriminalamt).

Overdreven snelheid houdt niet op aan de landsgrenzen en is in heel Europa de belangrijkste oorzaak van dodelijke verkeersongevallen. Om de verkeersveiligheid te verhogen streeft men naar de uitbouw van gezamenlijke, gelijktijdige snelheidscontroles met de Benelux-staten.

Op het vlak van de rampenbestrijding zijn er talrijke aanzetten tot samenwerking, bijvoorbeeld de technische uitwisseling met de respectieve nationale en ondergeschikte rampenbestrijdingsinstanties in de Benelux, de uitwisseling van navenante concepten, de uitbouw van een direct alarmerings- en informatiekanaal evenals aanzetten tot praktische samenwerking (bv. de deelname aan gemeenschappelijke grootschalige oefeningen in de Benelux). Er wordt gestreefd naar een intensivering van de samenwerking met België in overleg met de Benelux Unie.

Bij het Bureau voor Euregionale Samenwerking in Maastricht is er sinds 01.10.2008 een verbindingsambtenaar van het Openbaar Ministerie uit Noordrijn-Westfalen. Het Bureau heeft als doel de strafvervolging in de Euregio te verbeteren, te vergemakkelijken en te versnellen. Bovendien moet het een van de gemeenschappelijke doelstellingen uitgaande strafvervolging institutionaliseren. Van begin af aan was er een trinationale bestaffing van dit bureau voorzien, waarbij ambtenaren van het Openbaar Ministerie uit Duitsland, Nederland en België elkaar bij de bestrijding van de grensoverschrijdende criminaliteit ondersteunen. Opsporingsonderzoeken die op meerdere landen betrekking hebben, kunnen op die manier beter worden gecoördineerd.

(7) Demografische veranderingen, bevolkingsvermindering en migratie en integratie

Noordrijn-Westfalen en de Benelux-landen staan voor vergelijkbare uitdagingen door de demografische veranderingen: Het totale bevolkingscijfer daalt, vooral op middellange en lange termijn, en de bevolkingspiramide ondergaat een sterke verschuiving. Het aandeel oudere mensen stijgt merkbaar en tegelijk daalt het aantal van de economische actieve mensen. Almaar meer mensen hebben een migratieachtergrond, vooral in de grote steden. Bovendien doet zich een regionale verschuiving van de bevolking voor. Sommige regio's blijven groeien, andere zullen meer dan gemiddeld dalen. In Noordrijn-Westfalen en de Benelux-landen zijn de gevolgen zeer vergelijkbaar. De woningbouw, de sociale welzijnszorg, de infrastructuurplanning en de ruimtelijke ordening moeten zich op het groeiende aandeel oude mensen voorbereiden. Tegelijk ontstaat er een groot tekort aan vakmensen door het dalende aantal economische actieve mensen en de daarmee gepaard gaande concurrentieslag om gekwalificeerde arbeidskrachten. Op enkele terreinen zal de opgebouwde infrastructuur niet meer volledig benut worden, zodat financiële en personeelsressources kunnen worden verschoven. In leegloopgebieden

worden de basisvoorzieningen en het behoud van de infrastructuurstandaarden een groot probleem.

Voor de betrekkingen tussen Noordrijn-Westfalen en zijn buurlanden heeft dit complexe consequenties. Volgens bevolkingsprognoses staat de Nederlandse grensregio's een buitenproportionele ontvolking te wachten, terwijl de naburige Noordrijn-Westfaalse regio's in het Münsterland, aan de Beneden-Rijn en rondom Aken eerst betrekkelijk stabiel blijven en deels nog een bevolkingstoename zullen kennen. Daarom is het zinvol de infrastructuurvoorzieningen grensoverschrijdend meer op elkaar af te stemmen en te gebruiken. Voor dit doel kan een intensieve uitwisseling van ervaringen over de uitdagingen en kansen van de demografische ontwikkelingen tussen de deskundigen in de grensregio's nuttig zijn. Ook het groeiende aandeel van de bevolking met een migratieachtergrond en de daarmee gepaard gaande integratie-uitdagingen zijn een nuttig terrein voor een nauwe samenwerking en een uitwisseling van goede concepten en praktijkvoorbeelden. Een ander thema wordt gevormd door de concepten voor de aanmoediging van de participatie van vrouwen op de arbeidsmarkt en concepten voor het aan zich binden van gekwalificeerd personeel.

(8) Planning en ruimtelijke ordening

Met de Nederlands-Duitse Commissie Ruimtelijke Ordening (NDCRO) is er een platform voor de grensoverschrijdende ruimtelijke planning. Nadat het in de eerste jaren vooral om een uitwisseling van informatie ging, worden de werkzaamheden tegenwoordig beheerst door de wens om gemeenschappelijke perspectieven voor de ruimtelijke ontwikkeling van de grensregio te ontwikkelen en samen oplossingen voor de aan beide kanten van de grens optredende ruimtelijke problemen uit te werken. Ook de demografische veranderingen zullen op ruimtelijk vlak hun neerslag vinden en zullen de netwerken over de grenzen heen voor het behoud van de infrastructuur almaar belangrijker maken.

Voor het ruimtelijkeordeningsbeleid relevante thema's met een grensoverschrijdende betekenis zijn o. a. de bescherming van de vrije ruimte en de natuur, spaarzame en aan de behoeften tegemoetkomende bestemming van woon- en industriezones, renaturatie van percelen, lokale voorziening van goederen resp. de organisatie van de grootschalige verkoop, de aanpassing van de energievoorziening en leidingnetten, grensoverschrijdende natuurparken. Hierbij vormen de demografische veranderingen altijd een algemene kadervoorwaarde. Er moet ook worden gestreefd naar een grotere doorzichtigheid van de administratieve procedures bij belangrijke voor de ruimte relevante plannen, met name voor plannen waarbij een milieueffectenrapport met grensoverschrijdende participatie vereist is. Ook een sterkere samenwerking bij de ontwikkeling van metropolen is zinvol. In nauwe samenhang met de grensoverschrijdende ruimtelijke ordening staan de gemeenschappelijke webgebaseerde verwerking en terbeschikkingstelling van geodata als dienstverlening voor verschillende ressorts, zoals milieu, demografie, klimaat, energie, arbeidsmarkt, mobiliteit, veiligheid en rampenbestrijding.

(9) Cultuur, media en taal

Het naar elkaar toegroeien van de Benelux-landen en Noordrijn-Westfalen tot een Noordwest-Europese metropoolruimte vereist de ontwikkeling van een saamhorigheidsgevoel en de mensen moeten zich met dat leefgebied kunnen identificeren.

Momenteel wordt dit bemoeilijkt door de verschillende talen, door een verschillende mentaliteit en door het ontbreken van gemeenschappelijke media die grensoverschrijdend verslag uitbrengen. Zolang de mensen dit gebied echter niet als hun leefgebied zien en zich er niet mee identificeren, zal men maar moeilijk ten volle het economische, culturele en politieke potentieel ervan kunnen benutten. De vorming van een eigen regionale identiteit van de mensen in deze regio kan nochtans bogen op een lange gemeenschappelijke geschiedenis en nauw daarmee verweven culturele wortels.

De samenwerking met de Benelux-landen moet daarom meer nog dan nu tot doel hebben de mensen bij elkaar te brengen, het wederzijdse begrip te bevorderen, de veelzijdige cultuur ook grensoverschrijdend te leren kennen en begrijpen en de mediaverslaggeving over de buurlanden uit te bouwen.

Nu reeds profiteren kunst en cultuur in Noordrijn-Westfalen in hoge mate van de intense uitwisseling met de culturele instellingen en de kunstenaars in Nederland, België en Luxemburg. Instellingen zoals de RuhrTriennale of de Ruhrfestspiele Recklinghausen werken nauw met partners in de Benelux-landen samen. Ook de culturele hoofdsteden Luxemburg in 2007, Essen voor het Ruhrgebied in 2015 en Bergen in 2015 kennen een intense onderlinge uitwisseling. In gemeenschappelijke marketinginspanningen ligt een groot toekomstpotentieel voor de culturele samenwerking tussen de Benelux en NRW. Een andere belangrijke voorwaarde voor het naar elkaar toe groeien van onze Noordwest-Europese regio's is de verbetering van de kennis van de talen van de buurlanden. In Noordrijn-Westfalen is een toenemende belangstelling voor het Nederlands merkbaar, weliswaar vertrekkend van een zeer laag niveau en nog grotendeels beperkt tot de grensregio. In Nederland en België gaat de kennis van het Duits echter, uitgaand van een tot nu toe zeer hoog niveau, sterk achteruit. Noordrijn-Westfalen zal daarom de door de Duitse ambassade in Den Haag, het Goethe-Institut en andere instellingen gestarte initiatief ter bevordering van de Duitse taal in Nederland maar ook soortgelijke initiatieven in België actief ondersteunen.

In de internationale culturele samenwerking van de deelstaat zullen de Benelux-landen een groter gewicht krijgen. Pogingen voor een sterkere samenwerking op het vlak van het mediabeleid met Nederland, België en Luxemburg worden ondersteund. Een belangrijke bijdrage leveren verder nog altijd de partnerships tussen steden, de partnerships tussen scholen en verschillende maatschappelijke organisaties, cultuur- en sportverenigingen, die de samenwerking met de Benelux-landen bevorderen.

(10) Milieu en natuurbescherming, landbouw en consumentenbescherming, veterinaire aangelegenheden

Al sinds vele jaren geniet de samenwerking tussen Noordrijn-Westfalen en de Benelux-staten op het gebied van de natuur- en milieubescherming een hoge prioriteit. Centrale thema's hierbij zijn de hoogwaterbescherming, de drinkwatervoorziening, het afvalbeheer, de land- en bosbouw, de landschapsverzorging en de gemeenschappelijke nationale parken.

De ervaringen hebben aangetoond dat de implementering van de EU-richtlijnen in de verschillende staten - o. a. ten aanzien van de luchtkwaliteit / het fijn stof, stikstofdioxide, geurvervuiling en geluidshinder - zeer verschillend gebeurt, zodat er met name in de grensregio's aanzienlijke verschillen optreden. Een samenwerking met de Benelux op alle domeinen van de immissiebeheersing is dan ook dringend nodig.

Het Europese natuurbeschermingsproject NATURA 2000 en de gemeenschappelijke verklaring over de samenwerking in milieuaangelegenheden van 29 januari 2009 zijn voorbeelden van een bilaterale en grensoverschrijdende samenwerking tussen Duitsland en Noordrijn-Westfalen met Nederland zowel op nationaal als provinciaal niveau. Ook de samenwerking bij de hoogwaterbescherming kent een lange traditie.

Noordrijn-Westfalen, Nederland en België zijn belangrijke landbouwlanden. Vooral met Nederland zijn er reeds enkele belangrijke samenwerkingsprojecten, onder meer de samenvoeging van twee veilingen voor bloemen- en fruitdistributeurs in Straelen (Veiling Rijn-Maas) in het op een na grootste tuinbouwgebied van Europa. Bij de plattelandsontwikkeling is er een intersectorale trilaterale samenwerking tussen Nederland, Vlaanderen en Noordrijn-Westfalen. Het doel daarvan is de betere ontsluiting van het werkgelegenheids- en waardescheppingspotentieel dankzij de verbetering van het innoverend vermogen van de landbouw en de voedingsnijverheid en de ontwikkeling van het platteland. Een concreet project is de voorbereiding van een grensoverschrijdende regeling betreffende het grondgebruik in verband met de hoogwaterbescherming.

Bij de voedsel- en diervoederveiligheid en de gezondheid van dieren zijn de grensoverschrijdende bestrijding van infectieziekten en de bestrijding van zoönosen van centraal belang. Talrijke incidenten bij de bestrijding van besmettelijke veeziekten en de voedsel- en diervoederveiligheid - de dioxinecrisis en EHEC zijn hiervan goede voorbeelden - en het gebruik van antibiotica in de veehouderij tonen aan hoe belangrijk de uitwisseling in de veterinaire sector en bij de consumentenbescherming is. Ook in de toekomst zal de communicatie over de risico's een sterke rol voor alle autoriteiten spelen.

Bovendien wordt ook samengewerkt door deel te nemen aan internationale netwerken met partners uit het Benelux-gebied.

(11) Gezondheid

De grensoverschrijdende samenwerking op het vlak van de gezondheidszorg is - regionaal verschillend - van grote betekenis. Niet het minst tegen de achtergrond van de demografische veranderingen en de daarmee gepaard gaande vergrijzing van de bevolking worden de gezondheidszorg en de verzorgingssector met ernstige problemen geconfronteerd. De Landesregierung heeft zich tot doel gesteld een integrale en aan de behoeften aangepaste gezondheidszorg en medische verzorging voor alle burgers te garanderen. Zonder een nauwere samenwerking met de buurlanden zal dit doel vooral in de landelijke grensregio's niet haalbaar zijn. Vaak bevinden gespecialiseerde en universitaire ziekenhuizen en een alternatief aanbod van gezondheidsdiensten zich aan de andere kant van de grens. Het is weliswaar mogelijk van de medische diensten aan de andere kant van de grens gebruik te maken, maar meestal gaat dat gepaard met een grote bureaucratische rompslomp voor de burgers en de artsen en is dit juridisch meestal onvoldoende geregeld. Verzekeringsinstanties aan beide zijden van de grens moeten nauwer samenwerken (bv. AOK Rheinland en CZ Groep) en de tot nu toe succesvolle samenwerking (Interreg III-A-project "Cross Border Patient Mobility") moet verder worden gefinancierd en uitgebreid. Het moet de bedoeling zijn dat de mensen beter, sneller en onbureaucratischer van het aan beide kanten van de grens beschikbare aanbod van gezondheidsdiensten gebruik kunnen maken. De kwaliteit van de verzorging neemt daarbij aanzienlijk toe en de kosten dalen dankzij een optimale benutting.

(12) Steunprogramma's INTERREG VA

Hoewel nog niet alle kadervoorwaarden voor de toekomstige cohesiebevordering vaststaan, bereidt de Landesregierung de projecten voor de nieuwe EU-programmaperiode (2014-2020) in NRW voor. De Landesregierung heeft zich daarbij ten doel gesteld alle EU-programma's en bijgevolg ook de Europese territoriale samenwerking op basis van een gemeenschappelijk strategisch platform te concentreren, synergieën te benutten en meer nog dan tot nu toe over de inhoud van programma's tot afstemming te komen.

De respectieve partners werken momenteel intensief aan de opstelling van de nieuwe programma's INTERREG VA Duitsland / Nederland en INTERREG VA Euregio Maas-Rijn. In de eerste afstemmingsgesprekken met Nederland uitten beide partijen de intentie de programma's voor "Groeï en werkgelegenheid" en INTERREG (Europese territoriale samenwerking, onderdeel grensoverschrijdende samenwerking) voortaan meer aan elkaar te koppelen.

De Landesregierung streeft er bovendien naar ook de overige ondersteuningsprogramma's voor de samenwerking met de Benelux-buren te gebruiken.

6 Implementeringsstappen in het kader van de samenwerkingsstructuren tussen Noordrijn-Westfalen en het Benelux-gebied

Zoals in hoofdstuk 2 uitgelegd vindt de samenwerking tussen Noordrijn-Westfalen en de Benelux-staten op verschillende niveaus plaats. De Landesregierung wil met de westelijke burens een sterk, actief en dicht bij de burger staand Europa uitbouwen en streeft daarom - zoals ook reeds in het regeerakkoord vastgelegd - naar een grotere samenwerking die verder projectgericht en gericht op dialoog zal zijn.

Om de in hoofdstuk 3 vermelde doelstellingen te bereiken, moet in concrete individuele stappen een implementering gebeuren van de grote gemeenschappelijke werkerreinen economie, verkeer, arbeidsmarkt, energie en klimaatbescherming, onderzoek en innovatie, milieu en natuurbescherming, ruimtelijke ordening, demografische veranderingen evenals cultuur en gezondheid. Hierbij moeten alle niveaus van de samenwerking worden betrokken.

De minister voor Europese aangelegenheden in de Staatskanzlei zal gezien het toenemende aantal activiteiten in de toekomst een nog grotere coördinerende en netwerkingsrol moeten spelen. De regelmatige uitwisseling met de ressorts en de Euregio's wordt nog intenser voortgezet.

De ressorts van de Landesregierung blijven belangrijke actoren, zowel voor de bilaterale als de multilaterale samenwerking met de Benelux-staten. Technische samenwerking, zowel op werk- als politiek niveau, moet op grond van deze Benelux-strategie intensief worden voortgezet.

Een grotere rol heeft de 3+3-ontmoeting door de aanstelling van contactpersonen voor de thema's¹ gekregen, vooral omdat de Nederlandse provincies in het kader van de decentralisatie meer bevoegdheden toegewezen kregen.

In de grensregio's krijgen de Euregio's een dragende rol. Niet het minst door de programma's voor grensoverschrijdende samenwerking in het kader van de Europese territoriale samenwerking (INTERREG A, cf. hoofdstuk 5) kunnen in de

¹ Economie en arbeidsmarkt: BR (Bezirksregierung) Düsseldorf - Prov. Limburg
 Samenwerking in het onderwijs: BR Münster - Prov. Gelderland
 Implementering van EU-Richtlijnen: BR Keulen - Prov. Overijssel
 Veiligheid: BR Münster - Prov. Gelderland
 Demografische veranderingen: BR Münster - Prov. Overijssel
 Gezondheidszorg: BR Keulen - Prov. Limburg
 Milieu (bijkomend): BR Düsseldorf – nog open.

komende periode vanaf 2014 opnieuw talrijke projecten worden gesteund die het leven en het werken van de mensen in de grensregio zullen vergemakkelijken.

Bovendien zal er ook in de toekomst een groot aantal grensoverschrijdende activiteiten en maatregelen van externe actoren zijn. Ook al worden die niet allemaal met de Landesregierung afgestemd, toch worden die grensoverschrijdende samenwerkingsinitiatieven uitdrukkelijk toegejuicht en in het kader van de mogelijkheden door de Landesregierung ondersteund.

De afdeling Europese aangelegenheden in de Staatskanzlei heeft de voorbije maanden in nauwe samenwerking met de ressorts en andere grensoverschrijdende actoren belangrijke strategische thema's maar ook talrijke concrete projecten en maatregelen voor de samenwerking met de Benelux-staten op korte en lange termijn in verschillende wijzen van optreden geïdentificeerd.

Met betrekking tot de taken op langere termijn werd ook met de belangrijkste resultaten van de modelstudie Noordrijn-Westfalen - Nederland 2040² in het Benelux-concept van de deelstaat rekening gehouden.

Een essentieel element van de samenwerking met Nederland is de voortzetting van het GROS-initiatief. Noordrijn-Westfalen en Nederland hebben gemeenschappelijke takenlijsten voor het oplossen van problemen in de grensregio opgesteld en ze zijn overeengekomen die telkens te actualiseren. De eerste gemeenschappelijke takenlijsten werden reeds opgesteld. De omzetting van de gemeenschappelijke takenlijsten wordt op technisch niveau en indien nodig op politiek niveau via regelmatige ontmoetingen begeleid.

De nauwe bilaterale betrekkingen met de federale regering van België en met de Gewesten en taalgemeenschappen worden op de vertrouwde wijze voortgezet. Naast een verdere verdieping van de betrekkingen met de Duitstalige Gemeenschap van België en met Wallonië zullen er ook nieuwe thematische speerpunten in de samenwerking tussen Noordrijn-Westfalen en Vlaanderen komen. In mei 2012 vond de eerste gemeenschappelijke economische conferentie plaats, die ook in de toekomst jaarlijks zal worden gehouden.

Ook met Luxemburg is er - niet in het minst bij de media - een succesvolle samenwerking in een geest van vertrouwen. Er wordt vooral naar economische samenwerking gestreefd in de culturele en creatieve sector, op het vlak van de logistiek en de energie.

² Langetermijnverkenning Nederland – Noordrijn-Westfalen 2010 – 2014 met de volgende accenten: innovatie (topclusters); naar elkaar toe groeien van de arbeidsmarkt; ruimtelijke planning (infrastructuur, natuur); energie (aansluiting op het stroomnet en duurzaamheid), ECORYS Nederland BV en ILS, 2009.

De samenwerking tussen Noordrijn-Westfalen en de Benelux Unie vindt ook plaats op grond van een meerjarenprogramma van de Benelux Unie dat door middel van een groenboek werd opgesteld. Noordrijn-Westfalen benoemde in een omvangrijke stellingname talrijke zowel strategische als concrete thema's voor de gemeenschappelijke agenda van het werkprogramma vanaf 2013. Deze vonden duidelijk hun neerslag in het meerjarenprogramma 2013-2016. Tijdens regelmatige ontmoetingen tussen het secretariaat-generaal van de Benelux Unie en het hoofd van de afdeling Europese aangelegenheden in de Staatskanzlei wordt de vooruitgang van de samenwerking begeleid. Nieuwe accenten voor de samenwerking zoals die bijvoorbeeld in het toekomstige meerjarenprogramma staan, moeten via politieke ontmoetingen worden ondersteund.

Bijlage

Structuren van samenwerking tussen NRW en de Benelux-staten

Niveau	Actoren	Thema's
Multilateraal	MBEM ⁱ	Coördinatie van samenwerking met de Benelux Unie; uitwerking van het Benelux-concept, stellingname over het werkprogramma van de Benelux in overleg met de ressorts
	Ressorts	Benelux Unie: politieke samenwerking, rampenbestrijding (MIK ⁱⁱ), luchtverontreiniging en problematiek van fijn stof, voedselveiligheid en bestrijding van besmettelijke veeziekten (MKULNV ⁱⁱⁱ), ruimtelijke ontwikkeling (StK ^{iv}); uitwisseling van informatie en ervaringen met de Benelux-staten en -regio's over het in 2011 opgerichte netwerk van Europese regio's AIR ("Air-quality Initiative of Regions"), waarin naast NRW ook Vlaanderen en de Randstad vertegenwoordigd zijn (MKULNV)
	Voor de planning op deelstaatniveau (StK): BR Keulen	Grenscommissie Oost voor aangelegenheden inzake ruimtelijke ordening (wordt door de Bezirksregierung Keulen waargenomen), 1 tot 2 ontmoetingen per jaar
	MIWF ^v	Samenwerking van de hogescholen op basis van de "Verklaring van Münster" van 08.10.21003 over de ontwikkeling van een gemeenschappelijke ruimte voor het hoger onderwijs tussen de Benelux-landen
	MAIS ^{vi}	Gemeenschappelijk internetportaal voor grensarbeiders bij de Benelux Unie, gefinancierd door ministeries van arbeid en sociale zaken van Nederland, België en NRW

	MWEIMH ^{vii} BR Düsseldorf en Münster	Implementering van het INTERREG IVA-programma Duitsland/Nederland, voorbereiding van het INTERREG VA-programma Duitsland/Nederland
	MWEIMH BR Keulen, Zweckverband Regio Aachen	Implementering van het INTERREG IVA-programma van de Euregio Maas-Rijn; Implementering van het INTERREG VA-programma van de Euregio Maas-Rijn
Federale overheid	AA ^{viii} ; LV NRW ^{ix} heeft een zetel in de stuurgroep	Duitsland – Nederland - conferentie, jaarlijks
Deelstaat	MBEM	Coördinatie van alle bilaterale Benelux-activiteiten; strategische samenwerking met NL (o. a. ideaalbeeld); GROS-initiatief
	Ressorts	Bilaterale samenwerking; implementering van de GROS-lijsten
	MWEIMH, MIWF, MKULNV, StK, NL consulaat-generaal, Duitse ambassade Den Haag	Taskforce Innovatie NRW (ondersteuning van de dialoog tussen de actoren en initiëren en begeleiden van gemeenschappelijke projecten (bv. NL-NRW-energieconferentie Combined Energy), 2 tot 3 ontmoetingen per jaar
	MWEIMH, NL consulaat- generaal	Coördinatiesecretariaat NRW – NL, ondersteuning van projecten, workshops, samenwerking tussen bedrijven; samenwerking met NRW.International/ NRW.INVEST
	MIK	Politiële samenwerking: bij behoefte 1 tot 2 ontmoetingen per jaar met IM NI en NL op technisch niveau
	MIK met NL ministerie van binnenlandse zaken	Crisismanagement, 2 jaarlijkse bilaterale ontmoetingen en 1 jaarlijks gesprek van 4 ministers (+ NI en BE)
	MIK met NL ministerie voor veiligheid en justitie, Regierungspräsidenten en Commissarissen van de Koning van de grensprovincies en grensgemeenten	Werkgroep Grensoverschrijdende samenwerking bij rampenbestrijding
	MKULNV	Nederland, Nedersaksen en NRW: Landbouw en consumentenbescherming, natuurbescherming
	LKA NRW ^x (+ NI + NL)	Conferentie van de hoofden van de criminaliteitsbestrijdingsdiensten, 1 tot

		2 ontmoetingen per jaar
	MSW ^{xi} met de bevoegde ministeries van onderwijs van de Duitstalige Gemeenschap van België, Nederland en Luxemburg	Permanente actualisering van de krachtens de gemeenschappelijke verklaringen van 2009 en 2010 aangegane akkoorden over de wederzijdse erkenning van getuigschriften en diploma's
	MBWSV ^{xii} met NL ministerie van verkeer evenals NRW met NL verkeersbegeleidingscentra	Samenwerking bij de grensoverschrijdende beïnvloeding van netwerken van autowegen tussen Keulen en Eindhoven en tussen Oberhausen en Arnhem bij bijzondere incidenten (files, ongevallen, wegwerkzaamheden)
	MFKJKS ^{xiii}	<p>- De cultuurregio's Münsterland, Beneden-Rijn en de Regio Aken werken in het kader van het regionaal cultuurbeleid grensoverschrijdend samen met de Nederlandse provincies Overijssel, Gelderland en Limburg, met de Belgische provincie Limburg evenals met de Duitstalige Gemeenschap van België (Isabelle Weykmans, minister van cultuur).</p> <p>- De stichting/vzw Kulturraum Niederrhein e.V. heeft een cultureel akkoord met de Nederlandse provincie Limburg; houden van jaarlijkse gesprekken tussen de Gedeputeerde van Cultuur en de bestuurder van de vereniging en overleg op technisch niveau.</p> <p>- De Zweckverband Region Aachen heeft een "culturele overeenkomst" met de Nederlandse Provincie Limburg; regelmatige deelname van cultuurambtenaren van de provincie Limburg aan de vergaderingen van Kulturraum Niederrhein e.V.</p>
	MWEIMH met gemeenschappelijk INTERREG-secretariaat	Coördinatie van het INTERREG IVA-programma D/NL
Regio	MKULNV met 4 Nederlandse provincies	Milieu, klimaatbescherming en hernieuwbare energiebronnen, 2 tot 3 ontmoetingen van de coördinatiegroep (4 Nederlandse provincies), politieke ontmoetingen op niveau van staatssecretaris ongeveer om de 1,5

	jaar
3+3-ontmoetingen (Regie-rungspräsidenten en Commissarissen van de Koning)	<u>Verantwoordelijk voor de thema's:</u> Economie en arbeidsmarkt: BR Düsseldorf + Prov. Limburg Samenwerking in het onderwijs: BR Münster + Prov. Gelderland Implementering van EU-Richtlijnen: BR Keulen + Prov. Overijssel Milieu (bijkomend): BR Düsseldorf + partner (nog open) Veiligheid: BR Münster + Prov. Gelderland Demografische veranderingen: BR Münster + Prov. Overijssel Gezondheidszorg: BR Keulen + Prov. Limburg, 1 tot 2 jaarlijkse politieke ontmoetingen, regelmatige ontmoetingen op technisch niveau, cultuur: BR Keulen + Prov. Limburg
Nederlands-Duitse Commissie Ruimtelijke Ordening Zuid (Regierungspräsidenten, deelstaatplanning + provincies + Nederlands ministerie)	Consultatie en afstemming betreffende plannen ruimtelijke ordening; ontwikkeling van gemeenschappelijke ruimtelijke perspectieven; ondersteuning van grensoverschrijdende projecten
MKULNV	Vlaanderen: Milieu, klimaatbescherming, hernieuwbare energiebronnen Wallonië: Natuurbescherming, bossen, plattelandsontwikkeling
MBWSV met Nederlands consulaat, NL ministerie van verkeer en 4 Nederlandse provincies	Afstemming over verkeersthema's in Noordrijn-Westfaals/Nederlands grensgebied, 2 tot 3 ontmoetingen van de coördinatiegroep, 1 politieke ontmoeting op niveau van staatssecretaris
MBWSV met Nederlandse provincies en samenwerkingsverbanden en vervoerbedrijven	Incidentele gesprekken voor de opname en verbetering van grensoverschrijdende openbare spoorverbindingen (Emmerich-Arnhem; Nijmegen-Kleve, enz.)
MSW met de bevoegde ministeries van onderwijs van de Duitstalige Gemeenschap van België, Nederland en Luxemburg	Permanente actualisering van de krachtens de gemeenschappelijke verklaringen van 2009 en 2010 aangegane akkoorden over de wederzijdse erkenning van getuigschriften en diploma's
MSW en Duitstalige	Nauwe samenwerking rond meerdere

	Gemeenschap van België MSW en Nederland	thema's (bv. kwaliteitsanalyse, excellentiekeurmerk CertiLingua, opleiding in de media) Samenwerking in Duits-Nederlands comité voor pedagogische uitwisseling; NRW heeft voorzitterschap
Euregio	Euregio, Euregio Rijn-Maas-Noord, Euregio Rijn-Waal, Euregio Maas-Rijn	Implementering van het INTERREG-programma; bevordering van de grensoverschrijdende samenwerking; intensivering van de economische ontwikkeling; informatieverstrekking en adviesverlening aan burgers en bedrijven; samenwerkingsplatform
	NeBeDeAG POL: politieel samenwerkingsverband in de Euregio Maas-Rijn	Verbetering van de grensoverschrijdende politieel samenwerking: Euregionaal Politie-informatie- en -coördinatiecentrum (EPICC) en gemeenschappelijk contactpunt Herzogenrath-Kerkrade in het gebouw van het Eurode Business Center; stuurgroep + 5 technische werkgroepen
	PER: politieel Euregio Rijn-Maas-Noord (Kreispolizeibehörden Kleve, Krefeld, Mönchengladbach en Viersen)	Politieel samenwerking, regelmatige ontmoetingen op stuurgroep-, strategisch- en technisch niveau
	KOOP Mitte: Kreispolizeibehörden Borken, Coesfeld, Kleve, Steinfurt, Münster	Politieel samenwerking, regelmatige ontmoetingen
	Bureau voor Euregionale Samenwerking (BES) in Maastricht	Coördinatie en ondersteuning van grensoverschrijdende justitiële samenwerking in strafzaken
Gemeente	Eurode Business Park GmbH, stad Herzogenrath + gemeente Kerkrade	Grensoverschrijdend dienstencentrum met 65 bedrijven (en gemeenschappelijk contactpunt politie)
	Grensoverschrijdende ambachtelijke zone Avantis, stad Aken + stad Heerlen	Grensoverschrijdend aanbod van industrieterreinen
	Zweckverband Naturpark Schwalm-Nettetal, Kreise Heinsberg, Kleve, Viersen + stad Mönchengladbach; Duits-Belgisch Natuurpark	Veiligstelling en behoud van de natuurparken

	Hoge Venen - Eifel	
	Samenwerkingsverband Charlemagne, stadsregio Aken + Parkstad Limburg,	Ontwikkeling een grensoverschrijdende economische ruimte, verbetering van het grensoverschrijdende openbaar vervoer, wegenbouwprojecten, trinationale jobfora
	Stadsnetwerken Enschede/Hengelo-Münster-Osnabrück, ANKE (Arnhem-Nijmegen-Kleve-Emmerich), MAHL (Maastricht-Aken-Heerlen-Hasselt-Luik), LINEA (Mönchengladbach-Krefeld-Eindhoven-Roermond-Venlo)	Verschillende vormen van grensoverschrijdende samenwerking
Overige	Nederlands-Duitse Handelskamer (DNHK)	Bevordering van de Duits-Nederlandse commerciële betrekkingen
	Belgisch-Luxemburgs-Duitse Kamer van Koophandel (AHK DeBeLux)	Bevordering en ondersteuning van de commerciële relaties tussen bedrijven in Duitsland, België en Luxemburg
	NRW.International GmbH	Operationele bevordering van de buitenlandse handel in Noordrijn-Westfalen
	NRW.INVEST GmbH	Commercialisering van de investeringslocatie NRW
	Haus der Niederlande van de Universiteit van Münster	Centrum voor Nederland-studies, Instituut voor Nederlandse Filologie en speciale bibliotheekcollectie Nederlandse cultuurkring
	NiederlandNet	Niet-commercieel online-informatieportaal over Nederland en de Duits-Nederlandse betrekkingen (behoort tot het Centrum voor Nederland-studies)
	Gemeenschappelijk INTERREG-secretariaat D-NL	Informatie voor begunstigen
	Landesbetrieb Straßenbau NRW en Rijkswaterstaat	Regelmatige uitwisseling van ervaringen over technische thema's rond wegenbouw en verkeer in verschillende werkgroepen
	Netwerken van Kamers van Koophandel en Kamers van Ambachten en Neringen, bv. IHK Aachen + Kamer van Koophandel	Toegang tot economische informatie voor de naburige regio, bevordering van grensoverschrijdende businesscontacten, gemeenschappelijke bureau voor

	Maastricht	buitenlandse handel in het World Trade Center in Heerlen-Aken
	Technologienetwerken, bv. EUREGIO Biotech-Zentrum	Ondersteuning van biotechnische bedrijfsoplossingen
	Grensoverschrijdende onderwijsnetwerken (Regionale Opleidingscentra en beroepsopleidingen) evenals opleidingsprojecten	Erkenning van beroepsopleidingsgetuigschriften en -diploma's en uitwisseling met als doel de bevordering van de mobiliteit van gekwalificeerde arbeidskrachten
	Hogeschoolnetwerken, bv. ALMA tussen RWTH Aken, Universiteit Maastricht en Universiteit Luik of IDEA-League o. a. met RWTH Aken en Universiteit Delft	Samenwerking praktijkstages, onderzoek en sociale activiteiten; bevordering van de uitwisseling van studenten
	EGTS ^{xiv}	Momenteel in NRW geen in voorbereiding
	Samenwerking van belastingdiensten	Informatie en service voor grensarbeiders
	Duits-Nederlandse Businessclub	Forum voor ondernemers en andere economische actoren van de kamerdistricten Aken en Zuid-Limburg

ⁱ MBEM = Ministerium für Bundesangelegenheiten, Europa und Medien = Ministerie voor federale zaken, Europa en media van NRW.

ⁱⁱ MIK = Ministerium für Inneres und Kommunales = Ministerie van binnenlandse zaken en gemeentelijke aangelegenheden van NRW.

ⁱⁱⁱ MKULNV = Ministerium für Klimaschutz, Umwelt, Landwirtschaft, Natur- und Verbraucherschutz = Ministerie voor klimaatbescherming, milieu, landbouw, natuur- en consumentenbescherming van NRW.

^{iv} Staatskanzlei van NRW.

^v MIWF = Ministerium für Innovation, Wissenschaft und Forschung = Ministerie voor innovatie, wetenschap en onderzoek van NRW.

^{vi} MAIS = Ministerium für Arbeit, Integration und Soziales = Ministerie van arbeid, integratie en sociale zaken van NRW.

^{vii} MWEIMH = Ministerium für Wirtschaft, Energie, Industrie, Mittelstand und Handwerk = Ministerie van economie, energie, middenstand en ambachten van NRW.

^{viii} Auswärtiges Amt = Federaal ministerie van buitenlandse zaken.

^{ix} Landesvertretung Nordrhein-Westfalen = Vertegenwoordiging van de deelstaat NRW bij de federale overheid.

^x Landeskriminalamt Nordrhein-Westfalen = Recherche van de deelstaat NRW.

^{xi} Ministerium für Schule und Weiterbildung = Ministerie voor scholen en voortgezette opleiding van NRW.

^{xii} Ministerium für Bauen, Wohnen, Stadtentwicklung und Verkehr = Ministerie voor bouwen, wonen, stadsontwikkeling en verkeer van NRW.

^{xiii} Ministerium für Familie, Kinder, Jugend, Kultur und Sport = Ministerie voor het gezin, kinderen, jeugd, cultuur en sport van NRW.

^{xiv} Europese groepering voor territoriale samenwerking.